

Sjømilitære Samfunds tilstand 2010

Hedersgjest, æresmedlemmer, Generalinspektør, medlemmer og venner av Sjømilitære Samfund

VELKOMMEN

Det er med en solid porsjon stolthet jeg som Presiden i Sjømilitære Samfund kan ønske samtlige hjertelig velkommen til årets stiftelsesmiddagen. Kveldens begivenhet representerer et viktig høydepunktene i markering av vår 175-årige historie.

FORMÅL

Sjømilitære Samfund er en forening hvis formål er å virke for Sjøforsvarets tarv og utvikling, å fremme medlemmenes interesse for militære, militærvitenskapelige og militærtekniske emner, samt å fremme kameratskap og korpsånd – som også denne middagen er et tydelig eksempel på.

ETABLERING

Sjømilitære Samfund ble stiftet 4. Desember 1835 i Fredriksvern – Stavern. Foranledningen var ”Plan for utvikling av den nye norske krigsflåte” angitt ved Kongelig res. Av 19. Mars 1822, hvor skjærgårdsflåten ble foreslått erstattet med en havgående flåte. Dette ble et hett tema i norsk forsvarspolitik som blant annet skapte splid i Marinens offiserskorps. I 1833, elleve år etter foreslått plan, ble det utnevnt ny kommisjon som i sin innstilling sluttet seg til skjærgårdsforsvarets idé.

Kommandørkaptein Müller tok initiativ til samling av Marinens offiserer, hvor han argumenterte for Marinekommisjonens forslag - som i neste omgang resulterte i at ”Det Sjømilitære Samfund” ble en realitet.

Hver gang myndighetene senere har overveiet nye planer og fremsatt nye forslag om Sjøforsvarsspørsmål, har de ganske naturlig påkalt Sjømilitære Samfunds interesse. Diskusjonene om disse emnene har derfor vært like hyppige som de forsvarskommisjoner og forslag til byggeplaner og nyordninger vi har hatt siden 1835. Sjømilitære Samfund har således gjennom sin 175 års historie aktivt bidratt med utforming av Sjøforsvarets struktur.

HISTORISKE MILEPÆLER

Jeg finner det i kveld naturlig med et ørlite tilbakeblikk på noen av de mest dramatiske hendelser for Norge siden stiftelsen av SMS i 1835.

Konsulatstriden med Sverige medførte et kraftig oppsving for Marinen, med bygging av panserskipene og flere andre fartøyer. De moderne fartøyene ga regjeringen selvtilitt og tillot at statsminister Christian Michelsen 1905 kunne si opp unionen med Sverige. Dyktige og tålmodige forhandlere med klare instruksjoner bidro til avverging av væpnet konflikt.

Ved krigsutbruddet i 1914 ble vår marine, som den gang var relativt velutrustet, satt i beredskap. Samtidig ble Forsvaret i sin alminnelighet styrket. Det bidro til at det lyktes å bevare landets nøytralitet under den første verdenskrig.

Ved utbruddet av den 2. Verdenskrig ble Sjøforsvaret satt i beredskap slik som i 1914. Kystfestningene ble også delvis bemannet. Men nøytralitetsvernet var ikke så effektivt som under 1. Verdenskrig, noe som skyldtes mangelfull forsvarsmateriell og uklar politisk ledelse.

Marinen hadde et tap på 30 skip og over tusen mann under denne krigen. Nasjonen fikk smertelig erfare konsekvensen av manglende politisk mot og handlekraft - og militær kompetanse og kapasiteter. La oss aldri tillate å glemme betydningen av disse verdier.

RETT OG PLIKT

SMS har rett og plikt til å interessere seg for de avgjørelser som treffes når det gjelder Sjøforsvaret. Avgjørelser som kan virke uheldige, har foreningen anledning til å påtale.

Samtidig har foreningen anledning til å fremme sine egne anbefalinger i tråd med sin formålsparagraf. Generelt sett arbeider SMS for å ivareta Sjøforsvarets rolle for landets sikkerhet, som bærer av maritim kultur, som etat for opplæring av unge mennesker, og som utenrikspolitisk instrument for å ivareta suverenitet over våre havområder. Disse oppgavene søker SMS å fremme gjennom samarbeid med myndigheter og andre foreninger, og videre ved å samle medlemmene til foredrag og diskusjonsaftener.

MARKERING AV VÅRT JUBILEUMSÅR, SOM 175-ÅRING.

Jeg må innrømme at det var med en stor porsjon ydmykhet jeg overtok som president i vår – midt i et jubileumsår. Programmet dette året har vært variert og spennende:

Aktivitet

Vårt Sjømaktseminar, nr 12 i rekken, ble avholdt i Ulvik, Hardanger, 2. - 3. september i år. Oppslutningen var meget god, med godt over 300 deltagere. Dette tallet inkluderer en del forsvarsrelaterte utstillere. Disse gjør seg meget flid med sine presentasjoner og utgjør en viktig del av helheten under seminaret. Uten forsvarsindustriens aktive medvirkning, vil det være vanskelig å gjennomføre sjømaktseminaret på dagens nivå.

Harlans seminar ble i år gjennomført 4. og 5. november på Solstrand Fjordhotell med 80 deltagere. Årets tettpakkede agenda med hovedfokus på Skipssikkerhetsloven er et dagsaktuelt tema for Sjøforsvaret og våre marineingeniører. Seminaret ble gjennomført for 38.gang.

Medlemmer

Medlemstallet i SMS har økt betydelig gjennom året. Gledelig er det at både offiserer i tjeneste og sivilt ansatte jevnlig melder seg inn, - i tillegg til rekrutteringen ved Sjøkrigsskolen og Befalsskolen for Sjøforsvaret. Medlemstallet er nå ca 2200.

Samfundsbygningen

I 1882 – 83 bidro ca 100 av medlemmene til å oppføre vår Samfundsbygning – hovedsakelig for egen regning, selv om Kong Oscar II bidro med 1000 kroner i gave.

Driften ved Samfundsbygningen har tatt seg en del opp igjen etter de usikre økonomiske utsiktene i 2009.

Husstyret har nedbetalt lånet som ble gitt i forbindelse med nødvendige oppgraderinger ihht myndighetskrav. Men, nye utfordringer venter, blant annet utvendig maling av bygningen.

Norsk Tidsskrift for Sjøvesen

Norsk Tidsskrift for Sjøvesen ble etablert i 1882 etter anmodning fra Stortinget. Stortingsrepresentantene ønsket alternativ informasjon fra offiserskorpset, uavhengig av tjenestevei. Jeg velger å tro at vårt Tidsskrift fremdeles fenger våre lesere.

Redaktøren melder om jevnt god tilgang på artikler gjennom året. Imidlertid, tidsskriftet har ikke ansatt journalister. Derfor er informasjon og synspunkter fra medlemmer ønskelig og nødvendig.

Prisoppgaver

I 2010 har det ikke kommet inn besvarelser på Sjømilitære Samfunds prisoppgave.

Avslutning

Sjøforsvaret står overfor flere utfordringer i årene som kommer. Ikke minst behovet for utvikling av tilstrekkelig mengde kvalifisert personell for effektiv operering, sikker drift og nødvendig vedlikehold av våre kapable fartøyer. Behovet for tilstrekkelige og forutsigbare driftsrammer vil være en forutsetning for å kunne utvikle vårt fornyede og moderne Sjøforsvar til en kompetent, troverdig og operativ forsvarsgren.

Sjømilitære Samfunds visjon er aktivt å bidra til Sjøforsvarets synlige kvalitet og anerkjennelse som forsvarsgren og vi vil derfor bruke våre ressurser hvor dette er mulig og hensiktsmessig.

Jeg takker for alle gode bidrag i 2010, og ser frem til en spennende og utviklende fremtid for både medlemmer og vårt Sjøforsvar.

Avslutningsvis ber jeg alle reise seg å være med i en skål for årets jublant – for SMS.

Kommandør Anders Lekven
President SMS